

Svensk for danskere

Minigrammatik og lille udtalevejledning

Foruden de grammatiske regler, vil jeg komme ind på netop den problematik, som er aktuel for danskere, der vil prøve på at tale korrekt svensk, og som samtidig vil undgå de grammatiske faldgruber, der kan lede til misforståelser. Yderligere er der tilføjet et afsnit med nogle af de udtalemæssige problemer, som er karakteristiske for danskere, der gerne vil tale og forstå svensk.

Af sproglærer Britt Nielsen

Indhold

Personlige stedord	2
Gradbøjning	3
Hvad er forskellen på god og bra?	3
Alfabetet	4
Udsagnsord	4
Navneord	5
Tidsudtryk	5
När = Når/hvornår	5
Hvornår var det nu det var?	5
Det vanskelige "Hvis"	6
HV – ORD PÅ SVENSKA	6

Skall vi "åka" , "köra" eller "segla"?	6
Svensk udtale	8
Det vanskelige K.....	8
Det vanskelige G.....	8
Skal sk udtales som sk eller som sch-lyd?	8
sj, skj, stj, sch.....	8
dj, gj og lj.....	8
De svenske vokaler	8

 [Tryk på dette symbol for at komme tilbage til indholdsfortegnelsen](#)

De med **fed** markerede ord får en uddybende forklaring.

Personlige stedord

Grundled	Genstandsled/Hensynsled	Ejefald
jag	mig	min/mitt/mina
du	dig	din/ditt/dina
han/hon/den/det	honom /henne/den/det	hans/hennes/sin/sitt/sina
vi	oss	vår/vårt/våra
ni/Ni	er	er/ert/era
de/dom	dem/dom	sina/deras

Læg mærke til, at han hedder **honom**.
"Jag såg **honom** i går.

ni med lille n betyder I. Det danske I har svenskerne svært ved at forstå. De tror, det er præpositionen i.

"Vill **ni** komma och äta middag i morgon?"

Ni med stort N svarer til den danske høflighedsform De, men bruges ikke! Alle er du's i Sverige, på nær når det drejer sig om yderst fornemme personer som fx kongefamilien. Og der duer **Ni** ikke en gang, men der tales i 3. person.

Og det kunne også gælde den helt almindelige svensker. Helt op i moderne tid kunne man høre sætningen: "Vill **mor**, att jag skall komma nu?", altså direkte henvendt til sin mor! Så sig bare du til svenskerne. Det kan ikke gå helt galt. Jeg har endda hørt en TV-journalist sige "du" til kronprinsesse Victoria og slippe godt fra det!

er betyder jer.
"Jag såg **er** i ICA."

de kan nemt erstattes med **dom**, som oprindeligt var talesprog, men også er accepteret som skriftsprog.

dem kan også erstattes med **dom**. Altså kan man sige **dom** både som grundled og genstandsled.
"Dom kommer i dag. Jag såg **dom** i går."

vår/vårt/våra skal bøjes i fælleskøn, intetkøn og flertal, som det også bliver på dansk. Den nye danske form vores, som kan bruges til alle tre

bøjninger, findes der ikke noget tilsvarende til på svensk.

"**Vår** gamla stol står nu i **vårt** hus och **våra** barn sitter ofta i den."

Det samme gælder for **er/ert/era**, hvor vi på dansk siger jeres om det hele.
"Var är **er** stol, **ert** bord och **era** andra möbler?"

sina/deras skal vi passe meget på med. Det kan bedst illustreres med følgende eksempler:

"Karl och Inga älskar **deras** barn" (det hedder også barn i flertal.) Hvis børn elsker de?? Jo, **de andres**. For elsker de **deres egne** børn, så hedder det, "Karl och Inga älskar **sina** barn".

Det vil sige, at sina forekommer også, når der er flere ejere og ikke kun som i flg. eksempel: "Han älskar sina barn!"

Gradbøjning

God	Godare	Godast
Bra	Bättre	Bäst
Dålig	Sämre	Sämst
Hemsk /förfärlig	Värre	Värst

Hvad er forskellen på god og bra?

*Tommelfingerregel: **God** bruges om mad og Vor Herre og **bra** om resten. Undtagelser findes!*

"Det var en **god** pizza. *Man kan absolut ikke sige, "det var en bra pizza".*

Men, "det är ett **bra** hus."

"Gode Gud som är i himmelen..."

Man kan dog bruge både god og bra om et menneske. "Han är en bra/god människa." Og man kan sige, "Ha det bra/gott".

God bøjes regelmæssigt, **godare, godast**.

"Den här smörgåsen är **godare** än den vi fick i går, men den vi fick i måndags var **godast**."

Bra böjes uregelmässigt **bättre, bäst**.

"Filmen var bra, men konserten var **bättre** och utflykten var **bäst**."

Dålig kan ikke böjes regelmässigt, men skal hedde **sämre, sämst!!**

"Han har en dålig bil, men min är **sämre** och din är **sämst**."

Hemsk i betydning förfärlig böjes värre, värst. Hemsk i t-form kan också bruges som förstärkende udtryk.

"Det var hemskt roligt."

Generelt böjes tillægsord regelmässigt og på samme måde som på dansk – **rar, rarare, rarast**.

Ved lange ord ved hjælp af **mer og mest**:

"**Sverige är fantastiskt** (obs t-formen efter sk ved intetkøn, ett land), **men Finland är mer fantastiskt och Norge är mest fantastiskt**."

"**Sverige är fantastiskt**" er en slogan, som skal sælge Sverige som turistland.

Alfabetet

Der skal lige gøres opmærksom på, at **det svenske alfabet ender med å,ä,ö** i denne rækkefølge.

De to bogstaver **J** og **Z** udtales anderledes. Nemlig **ji** og **säta**.

Udsagnsord

De så kaldte *modalverber* kan volde visse vanskeligheder.

Kunna

jag kan, jag **kunde**, jag har kunnat. Der er altså et **d** i kunde (og det udtales som et hårdt d!), hvilket ikke forveksles med en kunde, som hedder kund uden e.

Skola

jag skall, jag skulle, jag har skullat

Vilja

jag vill, jag ville, jag har **velat**.

Böra

jag bör, jag borde, jag har bort (sjælden form).

Måste

Betyder må = være nødt til. Det kan ikke böjes. Både m.h.t. betydning og manglende bøjning er det som det engelske "must".

Må = befinde sig, ha' det.

jag mår, jag mådde, jag har mått.

"Hur mår du" = Hvordan har du det?

"Jag mår bra" = Jeg har det godt.

"Jag mår illa" = Jeg har kvalme.

I øvrigt hedder god bedring "Krya på dig!!"

Det svenske **måtte** findes i betydningen "gid".

"Måtte det gå bra".

Når det danske "må" betyder give tilladelse bruges "få" på svensk.

"Får jag (lov att) fråga om en sak?"

"Ja, det får du gärna."

"Får jag lov?" alene betyder helt enkelt "skal vi danse"? Det er den klassiske byden op til dans replik, og den bruges ofte i Sverige, for svenskerne er et dansende folk!

Desuden skal vi lægge mærke til bøjning af følgende udsagnsord:

Veta

Jag vet, jag visste, jag har **vetat**.

Ligga

Jag ligger, jag låg, jag har **legat**.

Hjälpa

Jag hjälper, jag **hjälp**te, jag har **hjälp**t. Er altså regelmæssigt.

De regelmæssige udsagnsord ligner de danske.

Der findes 3 regelmæssige bøjninger.

Jag arbetar, arbetade, har arbetat

Jag gömmer, gömde, har gömt

Jag läser, läste, har läst

De uregelmæssige udsagnsord er mange

De ligner de danske, så jeg vil ikke komme nærmere ind på dem her.

Jag dricker, drack, har drukkit

Jag ler, log, har lett

Navneord

Mange navneord ender på a, men det er ikke ensbetydende med, at de også gør det i flertal

En stuga – flera stugor

En kaka – flera kakor

Det hedder en **dansk** og flere **danskar** i *hankøn!*

Men, en **danska** og flera **danskor** i *hunkøn!*

Det er vanskeligt at huske for danskere. Men

svenskerne har det svært med flertals e'et i

danskere, **for man kan jo ikke høre det, med**

mindre der tales meget tydeligt!

Eftersom emnet er enormt, vil jeg ellers henvise til en god ordbog, hvor bøjningerne står.

Tidsudtryk

När = Når/hvornår

Disse to ord volder virkelig kvaler, fordi svensk kun har ét ord for dem, nemlig **när**, ligesom det engelske **when**.

"**När** skall vi komma? Ni kommer bara, **när** ni vill."

Da jeg kom til DK, fik jeg først fat i **hvornår** og kunne således finde på at sige: "Hvornår vi skal i biografen i morgen, så vil jeg gerne betale."

Hvornår var det nu det var?

"Inga kom i **förra** veckan ." Hun kom i **sidste** uge. Forrige hedder **förförra**. Det sidste bruges ikke så meget, så tit bliver det forklaret på en anden måde.

"Jag skall resa i **morgon bitti**." – i morgen **tidlig**.

"Han kom **nyss**" har intet med et nys at gøre, men betyder **for nylig. Nys findes dog på gammeldags dansk.**
"Häromdagen berättade han.." **Forleden dag ...**

Det vanskelige "Hvis"

Hvis der er noget dansk ord, som driller en svensker, så er det **hvis**. Hvad er det som skal vises??

Hvis hedder nemlig **om** på svensk – og bruges som det engelske **if**. Man skelner ikke mellem det hypotetiske og det spørgende/tvivelende.

"**Om** solen skiner, så åker vi till stranden".

"Jag vet inte, **om** solen skiner i morgon."

"Vet du, **om** han kommer?"

Desuden er der det **hvis**, som på engelsk hedder **whose** og på svensk **vems** eller **vars**.

"**Vems** bok er det?"

"Flickan **vars** pappa är präst sjunger i kyrkoken."

Dette er vanskeligt, og danskeren må til gengæld bære over med den svensker, som siger, "jeg ved ikke **hvis** jeg kan komme i morgen."

HV – ORD PÅ SVENSKA

De danske HV-ord kan virkelig drille, og jeg skal prøve at forklare, hvorfor.

Hvor bruges ikke bare om et sted, ("hvor er vi?"), men også i alle mulige andre sammenhæng.

Det svenske **hur** og det engelske **how** hedder altså noget med **hvor** på dansk.

Hvor gammel er du? = **Hur** gammal är du?

Hvordan går det? = **Hur** går det?

Hvor mange elever er der i klassen? = **Hur många** elever är det i klassen?

Hvornår har jeg allerede nævnt.

Hvorfor skulle ikke volde problemer, da det ligner det svenske **varför**.

Skall vi "åka" , "köra" eller "segla"?

Disse tre udsagnsord kræver en nærmere forklaring.

"Jag **åker** buss." Jeg kører **ikke selv**.

"Jag **åker** till Århus på onsdag." Kan også oversættes med ta' til.

"Jag tycker om at **åka** bil, men inte att **köra**." Man vil gerne være passager men ikke chauffør.

Den som "kör" sidder altså bag rattet.

Det er kun mennesker og dyr, som "åker."

Et "**åkeri**" er et vognmandsfirma, som kører med gods. Dette gods kan altså ikke "**åka**" men "**fraktas**."

"Kan man **segla** med en färja? Nej, man **seglar med en segelbåt!**"

Som passager på en færge "**åker man båt!**"

Og denne båd "**går**" fx mellem Sverige og Finland og kaptajnen "**kör**".

Jeg sagde en gang til en svensker, at jeg havde sejlet med Storebæltfærgen, og det troede han bestemt var pral.

Svensk udtale

Omend svensk og dansk er nabosprog, er der en verden til forskel i udtalen. Her vil jeg blot komme ind på nogle af de vigtigste regler.

Det vanskelige K

Hvornår udtales det som k-lyd, og hvornår udtales det som tj-lyd?

Regelen er, at foran vokalerne e, i, y, ä, ö udtales det som tj.

Kedja (kæde), kines, kylig (kølig), kär, kör.

Undtagelser er ord som stammer fra et andet sprog. De kan vel næppe kaldes fremmedord, dertil er de for almindelige. **Kennel, kitsch, kö** (det franske queue) er eksempler herpå.

Foran de andre vokaler udtales det som k, fx komma.

Det vanskelige G

Regelen er, at foran vokalerne e, i, y, ä, ö (de samme som før) udtales det som j.

Genom, gick, gynna (favorisere), gärna, göra.

Foran de andre vokaler udtales det som g, fx gammal.

Skal sk udtales som sk eller som sch-lyd?

Her gælder samme regel som for k og g. Foran de oven nævnte vokaler udtales det som sch.

Sked, skiva, skynda, skärgård, skön

Foran de andre vokaler udtales det som sk, fx skada.

Sju sjösjuka sjömän sjöng i Shanghai.

Det skal man vist være indfødt for at kunne udtale.

Følgende bogstavkombinationer udtales altid som sch-lyd:

sj, skj, stj, sch

sju, skjuta (betyder skyde, skuta udtales som sk og betyder skude), stjärna, schimpans

dj, gj og lj

Disse 3 udtales altid som j

"I den **djupa** skogen finns många **älgar**".

"Han **gjorde** ett bra arbete"

"Två **ljus** på ett bord"

De svenske vokaler

På svensk skelner man mellem lange og korte vokallyde.

Grundregelen er, at foran enkeltkonsonant er der en lang lyd og foran to konsonanter en kort lyd.

Dette kan bedst illustreres med de danske ord **gul** og **gullig**. I **svenske ører** lyder de to u'er ens. Det første er godt nok længere end det andet og uden stød, men der er ikke den **markante** forskel, som mellem et langt og et kort **svensk u**.

Det **svenske "gul"** udtales med et langt u, som nærmest **lyder som et y i danske ører, og i øvrigt måske er den lyd, som driller ikke-svenskere allermost.**

Gullig udtales som på dansk med et kort u. Det betyder i øvrigt nuttet!

Hus er med langt u, og **buss** med kort. Så en dansk bus og en svensk buss lyder ens, men på svensk er man nødt til at have dobbeltkonsonant, ellers blev det til **bus** med lang vokal, og det betyder ballade!

Glas udtales med lang vokal, ellers blev det til **glass**, som betyder is! Så man skal ikke bede glarmesteren om at komme med glass!

Dette var bare et lille udpluk af det store emne, som svensk grammatik og udtale udgør.

Jeg har holdt mig til hovedreglerne, og undtagelser kan altid findes.

Jeg betragter grammatikken som sprogets skelet, og hvis først man har lidt styr på den, kan man altid bygge videre med at tale, lytte og læse, kort sagt oparbejde et ordforråd.

Både når det gælder udtale, ordforråd og grammatik, er problemet, at de to sprog netop er nabosprog.

Dette kan give anledning til sammenblanding på en måde som ikke er tilfældet mellem fx dansk og fransk!

Jeg plejer at sige, at jeg ikke taler noget perfekt mere. Svenskerne kan høre min danske "tone" og danskerne min svenske!

